

УДК 74/75

DOI: 10.30838/J.BPSACEA.2312.300824.60.1075

ПЕТРИКІВКА – ОСЕРЕДОК УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДЕКОРАТИВНОГО РОЗПИСУ

КОВАЛЕНКО Є.¹, *здоб.*,
ОСТАПЕНКО Л. С.^{2*}, *ст. викл.*,
ХАРЧЕНКО К. С.³, *канд. техн. наук, доц.*,
СУВОРОВА Т. О.⁴, *ст. викл.*,
ПОЛЮШКІН С. С.⁵, *канд. техн. наук, доц.*

¹ Кафедра дизайну та реконструкції архітектурного середовища, Український державний університет науки і технологій, ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Архітектора Олега Петрова, 24-а, 49005, Дніпро, Україна, тел. +38 (056) 756-93-37, e-mail: 19039.kovalenko@365.pdaba.edu.ua

^{2*} Кафедра дизайну та реконструкції архітектурного середовища, Український державний університет науки і технологій, ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Архітектора Олега Петрова, 24-а, 49005, Дніпро, Україна, тел. +38 (056) 756-93-37, e-mail: Ludmillaostapenko945@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6295-3080

³ Кафедра дизайну та реконструкції архітектурного середовища, Український державний університет науки і технологій, ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Архітектора Олега Петрова, 24-а, 49005, Дніпро, Україна, тел. +38 (056) 756-93-37, e-mail: katerinaharchenko75@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1908-4852

⁴ Кафедра дизайну та реконструкції архітектурного середовища, Український державний університет науки і технологій, ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Архітектора Олега Петрова, 24-а, 49005, Дніпро, Україна, тел. +38 (056) 756-93-37, e-mail: suvorova0873@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-4112-6390

⁵ Кафедра дизайну та реконструкції архітектурного середовища, Український державний університет науки і технологій, ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Архітектора Олега Петрова, 24-а, 49005, Дніпро, Україна, тел. +38 (056) 756-93-37, e-mail: poliushkin.serhii@365.pdaba.edu.ua, ORCID ID: 0009-0002-4740-7652

Анотація. *Постановка проблеми.* Історія розвитку Петриківського розпису, потребує вивчення творчості народних майстрів та їх послідовників, їхніх робіт. *Мета статті* – дослідити історію виникнення та розвитку мистецтва Петриківського розпису. Визначити етапи розвитку та особливості в різні його періоди. *Висновок.* Мистецтво Петриківського розпису являє собою унікальний релікт національної художньої традиції, який делегує в сучасний світ самобутню культуру історичної колиски запорізького козацтва, його могутній дух, своєрідність поетичного світосприйняття та глибинного етнічного народного художнього мислення. Петриківський декоративний розпис має у потенціалі народного мистецтва приховані нескінченні можливості, здатні збагатити культуру країни та світу. Під час війни художня творчість стає особливо гострою та активною. Завдяки зусиллям майстрів-художників Петриківського розпису це мистецтво живе, розвивається та дивує своїм унікальним орнаментом та технікою. У зв'язку зі значними економічними труднощами, що накопичувалися впродовж останніх десятиліть, до критичної межі виживання дійшла важлива галузь національної культури. Забезпечити збереження історичних осередків народного мистецтва та народних художніх промислів України – необхідна складова формування національної свідомості. Наступні найважливіші стратегічні напрямки: державна підтримка та захист центральної постаті галузі – її виробника, носія народних художніх традицій, народних майстрів та підприємств, історичних осередків народних художніх промислів; підготовка майбутньої зміни народних майстрів у творчому середовищі історичних осередків народного мистецтва шляхом охоплення різних вікових категорій учнів, включно зі створенням спеціалізованих середніх навчальних закладів (училищ), які поступово розширювати в міру розвитку галузі; створення музеїв в історичних центрах народних художніх промислів з метою їх популяризації, наукового дослідження, сприяння у вихованні майбутньої зміни, розвитку осередків та туристичної галузі в Україні. Петриківське малювання виживе, якщо віднайде нову органічну «ужитковість», чи то художниками декоративного мистецтва, чи то майстрами народного мистецтва.

Ключові слова: *Петриківський розпис; народне мистецтво; національна культура; традиційний розпис; народні майстри; етнодизайн*

THE INFLUENCE OF THE DEVELOPMENT OF COMPUTER TECHNOLOGIES ON THE PROCESS OF ARCHITECTURAL DESIGN

KOVALENKO Ye.A.¹, *Applicant*,
OSTAPENKO L.S.^{2*}, *Ass. Prof.*,
KHARCHENKO K.S.³, *Cand. Sc. (Tech.), Assoc. Prof.*,
SUVOROVA T.O.⁴, *Ass. Prof.*,
POLIUSHKIN S.S.⁵, *Cand. Sc. (Tech.), Assoc. Prof.*

¹ Department of Design and Reconstruction of the Architectural Environment, Ukrainian State University of Science and Technologies, ESI “Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture”, 24-a, Architect Oleh Petrov St., Dnipro, 49005, Ukraine, tel. +38 (056) 756-93-37, e-mail: 19039.kovalenko@365.pdaba.edu.ua

^{2*} Department of Design and Reconstruction of the Architectural Environment, Ukrainian State University of Science and Technologies, ESI “Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture”, 24-a, Architect Oleh Petrov St., Dnipro, 49005, Ukraine, tel. +38 (056) 756-93-37, e-mail: Ludmillaostapenko945@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6295-3080

³ Department of Design and Reconstruction of the Architectural Environment, Ukrainian State University of Science and Technologies, ESI “Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture”, 24-a, Architect Oleh Petrov St., Dnipro, 49005, Ukraine, tel. +38 (056) 756-93-37, e-mail: katerinaharchenko75@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1908-4852

⁴ Department of Design and Reconstruction of the Architectural Environment, Ukrainian State University of Science and Technologies, ESI “Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture”, 24-a, Architect Oleh Petrov St., Dnipro, 49005, Ukraine, tel. +38 (056) 756-93-37, e-mail: suvorova0873@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-4112-6390

⁵ Department of Design and Reconstruction of the Architectural Environment, P Ukrainian State University of Science and Technologies, ESI “Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture”, 24-a, Architect Oleh Petrov St., Dnipro, 49005, Ukraine, tel. +38 (056) 756-93-37, e-mail: poliushkin.serhii@365.pdaba.edu.ua, ORCID ID: 0009-0002-4740-7652

Abstract. Problem statement. The history of the development of Petrykiv painting, including the study of the work of folk masters and their followers, their works, as well as consideration of problems and their solutions. **The purpose of the article.** To study the history of the origin and development of the art of Petrykivka painting. Determination of the stages of development and features in its different periods. **Conclusion.** The art of Petrykovsky painting is a unique relic of the national artistic tradition, which delegates to the modern world the original culture of the historical cradle of the Zaporizhia Cossacks. His powerful spirit, originality of poetic worldview and profound ethnic folk artistic thinking. Petrykiv decorative painting has in its potential immeasurable possibilities of ancient and eternally young folk art, for entering the sphere of modern life, enrichment of national and world culture. The war situation exacerbates and activates artistic creativity as much as possible. Thanks to the enthusiasm of Petrykiv masters-artists, their desire to support and develop our art, to pass on their skills to descendants, to show the beauty of Petrykiv painting to the whole world, this art form continues to live, improve and surprise with its unique ornament. Due to the significant economic difficulties accumulated during the last decades, an important branch of national culture has reached the critical limit of survival. Ensuring the preservation of historical centers of folk art and folk art crafts of Ukraine is a necessary component of the formation of national consciousness. The following most important strategic directions: state support and protection of the central figure of the industry – its producer, bearer of folk artistic traditions, folk craftsmen and enterprises of historical centers of folk artistic industries; preparation of the future change of folk masters in the creative environment of historical centers of folk art, by reaching different age categories of students, including the creation of specialized secondary educational institutions (schools), which will be gradually expanded as the industry develops; creation of museums in historical centers of folk arts and crafts for the purpose of their popularization, scientific research, assistance in education of future change, development of centers and tourism industry in Ukraine; Petrykiv painting will survive if it finds a new organic “usability”, either by artists of decorative art or by masters of folk art.

Keywords: *Petrykiv painting; folk art; national culture; traditional painting; folk craftsman; ethnodesign*

Постановка проблеми. Петриківський розпис – справді унікальне явище в національній культурі України. Він не лише передає давні традиції та самобутність козацького духу, а й інтегрує їх у сучасний світ. Ця мистецька техніка стала своєрідним реліктом, що втілює в собі глибоке етнічне мислення та поетичний спосіб сприйняття світу.

Петриківський розпис відзначається

особливою своєрідністю, але водночас органічно продовжує народні традиції Придніпров'я. Цей вид мистецтва, який виник у регіоні запорізьких козаків, став важливим елементом національної культури та спадщиною, яка зберігає і розвиває багату культурну спадщину України [1].

П'ятого грудня 2013 року Петриківському розпису було надано

статус нематеріальної культурної спадщини людства ЮНЕСКО. Для України це історична подія, яка відіграє важливу роль у визнанні та захисті унікального мистецтва Петриківського розпису, що може бути справді потужним стимулом для зміцнення міжнародного іміджу України [2].

Мета статті – вивчення значення мистецтва Петриківського розпису, його історії розвитку, культури та традиції, дослідження його феноменальної стійкості та життєздатності, незважаючи на драматичні обставини історії.

Результати досліджень.

Історія виникнення та розвитку мистецтва Петриківки. Село Петриківку (рис. 1, 2.) заснував у XVII столітті уродженець Полтави козак Петрик. Починаючи від 1772 року село бурхливо розбудовувалося внаслідок переселення жителів зі старовинного козацького поселення Курилівки, яке на той час уже мало понад 500 років історії.

Петро Калнишевський, останній кошовий війська запорізького, та його ініціатива щодо перетворення Петриківки на центр Протовчанської військової паланки, значно вплинули на розвиток цього мистецтва.

Рис. 1. Ситуаційна схема

Перші дослідження мистецтва Петриківського розпису розпочалися ще у

XIX столітті завдяки зусиллям відомого вченого Д. І. Яворницького, що говорить про значущість цієї культурної традиції.

Рис. 2. Петриківка

Петриківський розпис створює унікальний ансамбль селянської садиби, що охоплює як інтер'єри будинків, так і клуні та господарські будівлі, гармонійно поєднуючись із природною складовою Наддніпрянщини. Поєднання унікального житлового середовища з природною автентичністю формувало характер людини як яскравої, творчої особистості.

Зміни у настінних розписах у селі Петриківка з 1950-х років свідчать про динаміку та живучість цієї культурної традиції.

На цей період зменшилася кількість хат, розмальованих власноруч самими господарями (рис. 3).

*Рис. 3. Петриківський розпис. Інтер'єр хати.
Фото А. А. Пікуш*

Прикрашати інтер'єри орнаментами стало явищем звичайним і мало не обов'язковим. Орнаменти, як розписи, так і нанесені на паперові стрічки, мальовані

петриківськими майстринями, склалися з повторених у ритмічному чергуванні рослинних мотивів.

Наразі Петриківські настінні розписи вийшли вже далеко за межі сільського інтер'єру.

Протягом 1950–1970 років, на думку мистецтвознавця Юлії Смолій, петриківське малювання набуло офіційно організованої виробничої форми.

Особистість майстра впливала на різноманітність художніх проявів у пошуках власного «я», що характерно для мистецтва Петриківського розпису [4].

У 1958 році засновано цех підлакового розпису на основі художньо-виробничої артілі «Вільна селянка», який через три роки був реорганізований, перетворившись на фабрику сувенірних виробів «Дружба». 1970 року також створено експериментальний цех Петриківського розпису Художнього фонду УРСР, що стало відправною точкою для об'єднання творчих художніх сил Петриківки.

«Петриківський дивоцвіт» – етнографічно-фольклорний фестиваль, який проводиться щороку на початку вересня в селищі Петриківка починаючи з 2008 року. Започаткований з метою популяризації зеленого туризму в Україні та українського народного мистецтва [1; 4; 11].

Основні прийоми та палітра Петриківського розпису. Петриківський розпис відбиває ідею циклічності життя та духовну єдність людини з природою.

У палітрі Петриківського розпису, заснованого на особливому поєднанні та гармонії базових кольорів, закодовано образ сонячного світла. Колірна гама насичена та активна (рис. 4).

Цікава символіка мотивів розпису:

- ✓ композиція «букет-вазон» – образ квітучого дерева життя (одвічний образ, який зустрічається у багатьох культурах);
- ✓ листя (фриз) – символ нескінченності;
- ✓ мальва – символ козацької доблесті;
- ✓ квітка – втілення краси природи, її апогей;

- ✓ калина – символ дівочої краси;
- ✓ дуб – прояв сили та мужності;
- ✓ зображення птаха – символ гармонії, світла, щастя;
- ✓ півень – символ пробудження, відродження;
- ✓ зозуля – втілення таємниці вічного перебігу часу [4–7].

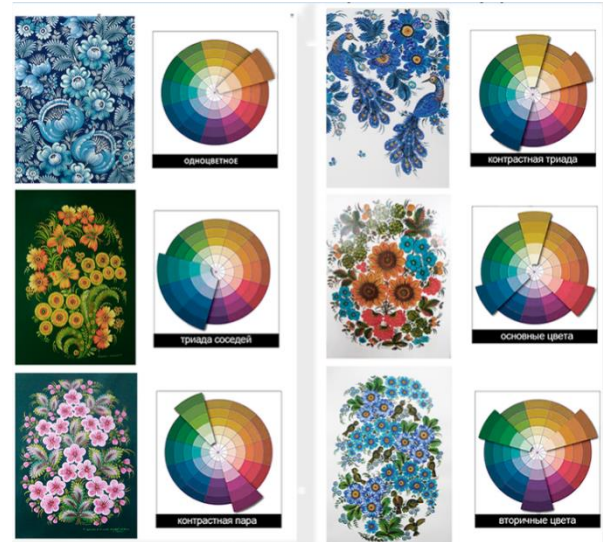

Рис. 4. Кольорові поєднання у Петриківському розписі

Петриківка – осередок творчого та виробничого потенціалу талановитих майстрів народного мистецтва.

Представники Школи декоративного малювання: Ф. Панко, Т. Пата (рис. 5.) Я. Клюпа, В. Соколенко, О. Пікуш, Г. Прудникова, М. Шимацька, І. Завгородній, Н. Шулик, Ф. Панко, В. Соколенко, Л. Кипсан, Т. Кудиш, В. Глущенко, Л. Штаній та інші. Засвоєні майстрами технології зі специфічними засобами, що виникли в процесі опанування техніки підлакового розпису, змогли зумовити загальний характер нового Петриківського малювання. Відомі митці Петриківського розпису народжені 1940-ми роками: А. Чернуських, Н. Чернуських, Г. Самарська, В. Тезик, Н. Турчин; 1950-ми роками: В. Статива, Л. Статив, А. Пікушів і М. Пікушів, Н. Рибак, О. Зінчук, Н. Коваленко, Т. Самець, Н. Васильківська, Н. Калюга; 1960-ми роками: М. Статива, І. Назаренко, Т. Лапшин, В. Панко; 1970-ми роками:

В. Карпець та інші [1; 4–6].

У безперервному синтезі формувався творчий метод Петриківського розпису, пов'язаний з досвідом поколінь, навчанням у народних майстрів, формуванням особистості митця.

Рис. 5. Тетяна Якимівна Пата (1884–1976)

Творчий метод Петриківського розпису оснований на народному баченні світу, який забезпечував вільне виявлення творчої особистості народного майстра. Тетяна Якимівна Пата – талановита художниця, народилася в селі Петриківка на Катеринославщині 4 березня 1884 року. Її тонкий художній смак і живописна майстерність вражають. Вона віртуозно творила загадкові райські кущі з простих польових і садових квітів. (рис. 6–7).

Рис. 6. «Зозуля на калині» (1960)

Рис. 7. «Павичі серед квітів» (1949)

Рис. 8. Федір Савич Панко (1924–2007)

Працювала викладачем в Петриківській школі декоративного розпису у 1936–1941 роках. Під творчим та чуйним керівництвом Т. Пати з цієї школи вийшло

ціле покоління талановитих майстрів, серед яких був Федір Панко [4].

Увібравши усе найкраще з творчості своєї наставниці, Федір Савич (рис. 8) йшов далі у пошуках авторського стилю. В композиційних рішеннях додавав динаміки. Обізнаний з традиційними засобами Петриківського декору, заснованими на прекрасному знанні місцевої флори, митець вводив нові рослинні мотиви (хміль, дубове листя, жолуді, колоски злаків, квіти соняшника, горох, кукурудза). Збагачував і зооморфні та орнітоморфні мотиви (сови, кабани, ведмеді, олені) (рис. 9, 10).

Рис. 9. «Сови» (1977)

Рис. 10. Панно «Білий танок» (1976)

Працював над сюжетними композиціями. Але мав характерний індивідуальний художній почерк. Федір Панко – сильний колорист, його твори соковиті. Завдяки прекрасному володінню техніки «перехідного мазка», його малюнки багатші не тільки в кольорі, а й у діапазоні тону. Більшість його робіт – це тематичні композиції. Наприклад, «Зозуля й півень» (1963) і «Півні б'ються» (1965). Навіть у композиціях, які побудовані на симетрії, відчуваються динаміка, рух, дія.

Знакове панно «Курчата та бджоли» (69×99), написане ячною темперою можна віднести до числа знахідок Ф. С. Панка. Майстерність автора підкреслюється сміливим застосуванням технічних засобів «перехідного мазка» і заміною пензля на зрізане стебло очерету.

Відродження та введення в практику декоративного розпису на поверхні стіни та в інтер'єрі завдячує творчості Федора Савича. Він виступає першовідкривачем в освоєнні різноманітних матеріалів для розташування Петриківського розпису (пластик, порцеляна, керамічна плитка, деревина). Федір Савич зміг об'єднати

самостійних петриківських художників у цех підлакового розпису, а пізніше в експериментальну художню майстерню (1970 р.).

Цех підлакового розпису діяв при Петриківській фабриці художніх виробів «Дружба». Фабрика відкрилась 1958 року за його активної участі. Федір Панко розповсюджував, популяризував Петриківський розпис, став наставником багатьох майстрів. Нові покоління й нині продовжують привносити славу самотньому мистецтву Петриківки [4; 5].

Один із представників сучасної школи мистецтва Петриківського розпису – Андрій Андрійович Пікуш (рис. 11).

Рис. 11. Андрій Андрійович Пікуш
(Народ. 1950 р.)

Член Національної спілки художників України, Голова Дніпропетровської обласної спілки художників України, він має звання Народний художник України, заслужений майстер народної творчості України. Андрій Пікуш створює розписи на різних виробах (папір, полотно, дерево, кераміка, гутне скло), а також впроваджує Петриківський розпис в техніках батика та настінного розпису (рис. 12–14).

Рис. 12. «Півник»

Рис. 13. «Птахи на калині»

Складні економічні умови спричинили зупинення підприємств народних промислів Петриківського розпису. Андрій

Андрійович зберіг та згуртував творчий актив Петриківки, організувавши у 1991 році перше в Україні колективне підприємство Центр народного мистецтва «Петриківка». У Центрі згуртувалося 40 провідних майстрів осередку, серед них 20 членів НСХУ, шість заслужених майстрів народної творчості України.

Майстри представляють Петриківський розпис на регіональних, всеукраїнських та міжнародних виставках. Для залучення відвідувачів та популяризації народного мистецтва в Центрі постійно діє свій виставковий зал із різними експозиціями. Адміністрація закладу проводить активну виставкову діяльність в Україні та за її межами.

Рис. 14. Роботи майстра, виконані на склі та по дереву

Рис. 16. «Веселка» (1978)

Марія Іванівна Пікуш – заслужена майстриня народної творчості України, член Національної спілки художників України, нагороджена державною відзнакою «Орден княгині Ольги III ступеня». Понад 30 років працює в Петриківській дитячій художній школі ім. Т. Я. Пати. Основні твори: «Древо миру» (1975), «Садочок» (1976), «Жоржини» (1977), «Веселка» (1978) (рис. 16), «Кущ квітів» (1982).

Подружжя Пікушів виховало цілу

плеяду молодих талановитих художників всесвітньо відомого Петриківського розпису. Кожен майстер має власний творчий стиль, працює за своїми задумами, створює унікальні твори, використовуючи різноманітні матеріали для розпису. В даний час для Петриківського розпису найчастіше використовуються вироби з дерева на токарному, столярному та ручному різьбленні. Вироби виготовляються з екологічно чистих матеріалів на основі народних традицій регіону. Створюються розписи на деревині, папері, полотні, кераміці, металі, а також настінні розписи інтер'єрів та фасадів будівель.

Майстри колективу формують перспективи подальшого розвитку Петриківського розпису, дбайливо зберігаючи та розвиваючи найкращі досягнення народних мистецьких традицій та технологій.

Стан галузі та шляхи вирішення існуючих проблем. У другій половині ХХ-го століття в історичних осередках народного мистецтва України розвивалося понад 350 підприємств галузі, 30 — державного концерну «Укрхудожпром», які виготовляли художні вироби в промислових обсягах; 30 підприємств Художнього фонду Спілки художників України, що спеціалізувалися на створенні авторських виробів. Понад 300 підприємств, що діяли у міністерствах лісового та сільського господарства. Діючи на основі самоокупності, вони успішно реалізовували продукцію на внутрішньому та зовнішньому ринках, здійснюючи експорт у понад 35 країн світу. У творчому середовищі їх колективів виростили та формувалися покоління талановитих майстрів, накопичувалися та розвивалися Великі народні художні традиції.

За останні 20 років в Україні, не витримавши економічних труднощів, зупинилося понад 95 % підприємств народних художніх промислів. Вони розвивалися в історичних осередках

народного мистецтва, а також були основою їх збереження та розвитку в сучасних умовах (в тому числі на Дніпропетровщині — фабрика «Петриківський розпис» державного концерну «Укрхудожпром» (діяла з 1958 по 2005 р.), а також «Експериментальний цех» Художнього фонду Спілки художників України, (діяв з 1971 по 1998 р.) та низку інших приватних структур.

Війна також внесла корективи — складнощі диктують свої «тренди», змінилися і «полотна» для розпису. Місцеві майстри розмальовують використане озброєння, яке під їхніми пензлями перетворюється на витвори мистецтва. Гільзи та тубуси, оздоблені Петриківським розписом, продаються на аукціонах, а зібрані кошти передають на потреби ЗСУ.

Вплив війни, масштабна руйнація економічної та матеріально-технічної бази цієї важливої галузі національної культури України, супроводжуються втратою спадкоємності унікального фахового досвіду народних художніх традицій, особливостей технологій історичних осередків народного мистецтва, втратою робочих місць та соціального захисту народних майстрів.

Висновки

Мистецтво Петриківського розпису являє собою унікальний релікт національної художньої традиції, який делегує в сучасний світ самобутню культуру історичної колиски Запорізького козацтва, його могутній дух, своєрідність поетичного світосприйняття та глибинного етнічного народного художнього мислення. Петриківський декоративний розпис має у своєму потенціалі незліченні можливості стародавнього та вічно молодого народного мистецтва та можливість трансформації й адаптації у сферу сучасного життя, збагачення вітчизняної та світової культури.

Ситуація війни максимально

загострює та активізує художню творчість. У зв'язку зі значними економічними труднощами, що накопичувалися впродовж останніх десятиліть, до критичної межі виживання дійшла важлива галузь національної культури. Забезпечити збереження історичних осередків народного мистецтва та народних художніх промислів України – необхідна складова формування національної свідомості. Потрібно розвивати такі найважливіші стратегічні напрямки:

✓ державна підтримка та захист центральної постаті галузі – її виробника, носія народних художніх традицій, народних майстрів та підприємств історичних осередків народних художніх промислів;

✓ підготовка майбутньої зміни народних майстрів у творчому середовищі історичних осередків народного мистецтва шляхом охоплення різних вікових категорій учнів, включно зі створенням спеціалізованих середніх навчальних закладів (училищ), які поступово розширювати у міру розвитку галузі;

✓ створення музеїв в історичних центрах народних художніх промислів із метою їх популяризації, наукового дослідження, сприяння у вихованні майбутньої зміни, розвитку осередків та туристичної галузі в Україні;

✓ Петриківське мистецтво виживе, якщо віднайде нову органічну «ужитковість», чи то художниками декоративного мистецтва, чи то майстрами народного мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонович Є. А. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : Світ, 2018. 272 с.
2. Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_d69 (дата звернення: 12.10.2018 р.).
3. Петриківка – серце Дніпропетровщини, візитівка України. URL: [http://petrykivsel.dp.gov.ua/selrada/petrikivskij/petrikivskaselrada.nsf/\(search\)/](http://petrykivsel.dp.gov.ua/selrada/petrikivskij/petrikivskaselrada.nsf/(search)/). (Дата звернення 12.10.2018 р.).
4. Гарькава Т. Петриківський розпис: теорія та методика : підруч. Дніпро : Ліра, 2019. 404 с.
5. Даниленко В. Дизайн : підручн. Харків : ХДАДМ, 2018. 320 с.
6. Михайлеко В. Є., Яковлев М. І. Основи композиції (геометричні аспекти). Київ : Каравелла, 2018. 304 с.
7. Прищенко С. Кольорознавство : навч. посіб. Київ : ДАКККиМ, 2019. 376 с.
8. Твердохлібова Я. М. Художня графіка : навч.-метод. матер. Одеса : ПУНУ ім. К. Д. Ушинського, 2018. Ч. II. 187 с.
9. Удріс-Бородавко Н. Графічний дизайн з українським обличчям. Київ : ArtHuss, 2023. 204 с.
10. URL: <http://www.navigator-ukraine.com.ua/uk/tury-po-yuzhnoj-ukraine/tour/217.html>
11. URL: <https://petrykivka.dp.ua>
12. URL: <https://petrykivka.jimdofree.com/історія-петриківського-розпису/>
13. URL: <https://petrukivsky.blogspot.com/2015/05/normal-0-false-false-false-ru-x-none-x.html>

REFERENCES

1. Antonovych E.A. *Dekoratyvno-prykladne mystetstvo* [Decorative and applied art]. Lviv : Svit Publ., 2018, 272 p. (in Ukrainian).
2. *Konventsiiia pro okhoronu nematerialnoi kulturnoi spadshchyny* [Convention on the Protection of Intangible Cultural Heritage]. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_d69 (date of application: 12.10.2018). (in Ukrainian).
3. *Petrykivka – sertse Dnipropetrovshchyny, vizytivka Ukrainy* [Petrykivka – the heart of Dnipropetrovsk region, a visiting card of Ukraine]. URL: [http://petrykivsel.dp.gov.ua/selrada/petrikivskij/petrikivskaselrada.nsf/\(search\)/](http://petrykivsel.dp.gov.ua/selrada/petrikivskij/petrikivskaselrada.nsf/(search)/). (Date of application: 12.10.2018).
4. Garkava T. *Petrykivskiy rozpys: teoriia ta metodyka : pidruchnyk* [Petrykivsky painting : theory and technique : textbook]. Dnipro : Lira Publ., 2019, 404 p. (in Ukrainian).
5. Danylenko V. *Dyzain : pidruchnyk* [Design : textbook]. Kharkiv : KhDADM Publ., 2018, 320 p. (in Ukrainian).
6. Mykhaileko V.E. and Yakovlev M.I. *Osnovy kompozytsii (heometrychni aspekty)* [Basics of composition (geometric aspects)]. Kyiv : Caravella Publ., 2018. 304 p. (in Ukrainian).

7. Pryshchenko S. *Osnovy kompozytsii (heometrychni aspekty)* [Color science : study guide]. Kyiv : DAKKKiM Publ., 2019, 376 p. (in Ukrainian).
8. Tverdokhlibova Ya.M. *Khudozhnya hrafika: navchal'no-metodychni materialy* [Art graphics : educational and methodical materials]. Odesa : PUNU named after K. D. Ushynskyi, 2018, part II, 187 p. (in Ukrainian).
9. Udris-Borodavko N. *Hrafichnyy dyzayn z ukrayins'kym oblychchiam* [Graphic design with a Ukrainian face]. Kyiv : ArtHuss Publ., 2023, 204 p. (in Ukrainian).
10. URL: <http://www.navigator-ukraina.com.ua/uk/tury-po-yuzhnoj-ukraine/tour/217.html> (in Ukrainian).
11. URL: <https://petrykivka.dp.ua> (in Ukrainian).
12. URL: <https://petrykivka.jimdofree.com/історія-петриківського-розпису/> (in Ukrainian).
13. URL: <https://petrukivsky.blogspot.com/2015/05/normal-0-false-false-false-ru-x-none-x.html> (in Ukrainian).

Надійшла до редакції: 21.04.2024.